

LOM-hört 45

Årgång 23, november 2016

Hemsida: www.projekt-lom.com

Vi behöver veta mer om hur storlommen nyttjar landskapet och hur de rör sig mellan häckningssjön och andra sjöar. Under den gångna sommaren genomförde ett antal medlemmar i Föreningen Södermanlands Ornitologer samordnade observationer för att bättre kunna bedöma lomtrafikens omfattning. Foto: Thomas Janzon.

I detta nummer:

Välkommen till nygamla Projekt LOM.
Nu är vi en arbetsgrupp inom SOF-
BirdLife.

Nya ekonomirutiner och ändrat
plusgirokonto.

Årets inventeringar - sänd in dina
rapporter.

Karen Lund avtackas som kassör - men
inte som LOM-inventerare.

Maja Rappe och Anders Nilsson - LOM-
pristagare 2016.

Thomas Landgren är inte med oss längre.
Bättre koll på storlomstrafiken - en
satsning av Föreningen Södermanlands
Ornitologer.

Lomflottar.

Välkommen till nygamla Projekt LOM

Den 23:e säsongen efter att Projekt LOM startades upp 1994 är nu till ända. Jag hoppas att det har blivit tillfälle till fina naturupplevelser, vid lomsjöar och -tjärnar såväl som på annat håll.

Våren och sommaren 2016 blev ganska torr. Även om lågtryck och regnfronter som drog in över landet kännetecknades förhållandena i stort, både på landbacken i lomsjöarna, av ganska torra förhållanden. I många storlomssjöar har vattennivån under hela häckningsperioden legat under det normala, åtminstone i landets södra och mellersta delar. Om och hur detta kan ha påverkat storlommens häckningsutfall är ännu för tidigt att uttala sig om - vi får avvakta de rapporter som ännu inte har sänts in, innan man kan göra någon bedömning.

Projekt LOM är nu en arbetsgrupp inom Sveriges Ornitologiska Förening, eller SOF-Birdlife. Genom att samverka med landets partnerorganisation för BirdLife International får vi mera muskler i det fågelskyddsarbete som berör lommarna än om vi arbetar på helt egen hand. Några förändringar vad gäller vårt fortsatta arbete blir det knappast, men information om den

nya arbetsordningen finns längre fram i detta nummer av LOM-Hört. De årliga inventeringarna kommer även framöver att utgöra ryggraden. Som redan sagts ett antal gånger - värdet av långsiktiga inventeringsserier har gång på gång visat sig vara värdefulla, för många olika arter och ibland i sammanhang som ingen kunde förutse när man startade upp arbetet.

Som vanligt har det här numret av LOM-Hört skickats ut till några nytillkomna medlemmar och till några personer i övrigt som visat intresse för vårt arbete. Jag hoppas att ni känner er VÄLKOMNA till Projekt LOM och uttrycker en förhoppning om att ni uppfattar vårt arbete som ett värdefullt bidrag till fågelskyddsarbetet.

Med detta önskar jag er alla en fin och trivsam höst och vinter, fram till 2017 års LOM-säsong. Har du frågor funderingar eller synpunkter på vårt arbete är du naturligtvis välkommen att höra av dig.

Mats Eriksson, sammankallande i Projekt LOM

Nu är vi en arbetsgrupp inom SOF-BirdLife

Projekt LOM är nu en arbetsgrupp inom Sveriges Ornitologiska Förening, eller SOF - BirdLife. Rent formellt har förändringen i arbetsformer skett i två steg, först att SOF:s styrelse tog ett beslut om att upprätta arbetsgruppen vid ett möte i november 2015. Projekt LOM tog sitt beslut om att upplösa Svenska Lomföreningen vid det ordinarie årsmötet den 9 april 2016, och därefter vid ett extra årsmöte den 17 maj.

Det kanske är en aning stelt och byråkratiskt, men det kan vara bra att veta vad som gäller rent formellt för vårt fortsatta arbete. SOF:s styrelse tog vid sitt möte i november 2015 också beslut om en arbetsordning (<http://www.projekt-lom.com/lom.om.htm>), där det tydligt framgår att årliga inventeringar och sammanställningar av resultaten ska prioriteras även framöver. Arbetsgruppen utgörs av oss alla som tillsammans deltar i Projekt LOM:s arbete, genom inventeringar eller indirekt genom att stödja vårt arbete med en årsavgift. Liksom tidigare gäller alltså att man kvalificerar sig för medlemskap, antingen genom att ha rapporterat om storlom eller smålom på tänkbara häckningsplatser året innan och i linje med Projekt LOM:s rapporthandledning, eller har betalt in en årsavgift (f.n. 120 kr). Observera att Projekt LOM även framöver kommer att ha en fristående ekonomi och att vi också i fortsättningen kommer att vara beroende av årsavgifterna för vår basverksamhet, och där nyhetsbrevet LOM-Hört är en viktig del.

Styrelsen har ersatts med en ledningsgrupp där SOF-styrelsen beslutar om sammankallande, medan det är fritt för den person som utsetts till sammankallande att besluta om övriga personer i ledningsgruppen - alltså en mindre formell och mera flexibel arbetsform än tidigare.

Till vidare består ledningsgruppen av följande personer:

- Mats Eriksson, sammankallande och kontaktperson.
- Owe Arnoldsson.
- Henrick Blanck
- Lotta Berg, som är SOF-styrelsens representant i ledningsgruppen.
- Leif Carlsson, som fortsatt kommer att ansvara för det arbete avseende storlom som görs inom Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO).
- Peter Lindberg
- Uno Skog

SOF:s styrelse får insyn i vårt arbete genom att sammankallande ska redovisa en årlig verksamhetsberättelse, och mera informellt genom att en styrelseledamot ingår i Projekt LOM:s ledningsgrupp. Och vill du själv ha mer insyn är du välkommen att kontakta mig eller någon annan i ledningsgruppen (kontaktuppgifter på sista sidan).

Projekt LOM fortsätter alltså sitt arbete på samma sätt som tidigare, med den påtagliga förändringen att alla inbetalningar till Projekt LOM (årsavgifter, gåvor m.m.) ska sättas in på SOF:s plusgiro 19 94 99-5; se separat information om detta i texttrutan, nedan.

Mats Eriksson

Nya ekonomirutiner och ändrat plusgirokonto

Efter att Projekt LOM har blivit en arbetsgrupp inom SOF-BirdLife sköts även vår ekonomi och pengahantering av SOF:s kansli, på Stenhusa Gård på Öland. Det betyder att alla inbetalningar till Projekt LOM (årsavgifter, gåvor m.m.) ska sättas in på SOF:s plusgiro 19 94 99-5. Var noga med att notera att inbetalningen avser Projekt LOM plus att (som tidigare) lämna uppgift om namn och adress, gärna också telefon eller e-postadress.

För betalningar från utlandet kan betalningar alternativt göras till Ölandsbanken, konto 73 008 520-6, clearingnummer 8030-9, IBAN = SE17 8000 0803 0907 3008 5206, BIC = SWEDSESS.

→ För inbetalningar till Projekt LOM gäller numera plusgiro 19 94 99-5 och ange att betalningen avser Projekt LOM.

Årets lominventeringar – sänd in dina rapporter!

Med höstnumret av LOM-Hört kommer också den årligen upprepade PÅMINNELSEN om att sända in resultaten från årets inventeringar. Totalt medverkade 145 personer med rapporter för 2015, och vid en avstämning den 1 november hade det kommit in uppgifter om årets häckningar, via post eller inmatad information på Artportalen från ungefär 115 personer, eller ungefär lika många som vid motsvarande tid 2015. Men vi väntar med intresse på rapporteringen från dig som ännu inte hört av sig.

Sedan ett några år skickar vi inte längre ut några nya inventeringsblanketter i vårutskicket - för att spara både på papper och på portokostnad. Blanketter och inventeringshandledning finns på hemsidan, www.projekt-lom.com, men saknar du möjlighet att hämta hem blanketterna den vägen kan du naturligtvis få papperskopior hemskickade med posten; kontakta Mats Eriksson (Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome; tel. 031-94 87 91 eller 070-609 94 33).

Liksom tidigare skickas rapporterna till Mats Eriksson (Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome; eriksson.tommered@telia.com).

Om Du redan har skickat in årets rapporter, eller meddelat att dina rapporter nu finns inlagda på Artportalen, utan att ha fått en bekräftelse via e-post eller "postverkspost" – hör av Dig till Mats så att vi kan klara ut om din rapportering har kommit på avvägar, och att vi inte missar att notera Dig som medlem för 2017.

OBS e-postadressen, eriksson.tommered@telia.com

Karen Lund avtackas som styrelseledamot, men inte som LOM-inventerare

Foto: Leif Carlsson

Karen Lund tillhör den skara som troget har rapporterat till projekt LOM i stort sett varje år sedan starten. Hennes rapporter har omfattat 20-30 storlomssjöar i trakterna kring Eksjö i Småland, och ibland har hon även besökt några smålomstjärnor. Hon har också bidragit med notiser till LOM-Hört med jämna mellanrum.

Karen har dessutom varit Svenska LOM-föreningens kassör, från 2001 till det extra årsmötet i maj i år. Med de nya arbetsformer som följer av att Projekt LOM nu är en arbetsgrupp inom SOF-BirdLife har de ekonomiska rutinerna tagits över av SOF:s kansli. Så efter att perfekt ha ansvarat för räkenskaperna under 15 år ville vi hedra Karen för hennes insatser, både för storlommarna i Eksjötrakten och för Projekt LOM:s ekonomi, vid det extra årsmötet i maj i år.

Men Karen lämnar inte sitt intresse och engagemang för lommarna och naturvården. Lomsjöarna har hon besökt även i år, och hon har förklarat att hon vill fortsätta med sitt värdefulla bidrag till vårt arbete så länge det bara går. Vi önskar Karen lycka till.....

Mats Eriksson

Maja Rappe och Anders Nilsson – LOM-pristagare 2016

Maja Rappe och Anders Nilsson får årets LOM-pris. Foto: Lennart Eriksson.

Med årets LOM-pris uppmärksammade vi Maja Rappe och Anders Nilsson för sitt engagemang i arbetet avseende storlommen i Sörmland. Anders och Maja har hjälpt till med en rad praktiska insatser, inte minst i samband med testfångsten efter storlom i augusti förra året (läs mer om detta i LOM-Hört nr 43, hösten 2015) då de stöttade alla som medverkade i arbetet med husrum och förplägnad på sin gård Altnäs.

Årets LOM-pris var en storloms-litografi av Dag Peterson, som en av våra medlemmar skänkt till Projekt LOM med det uttalade syftet att det skulle delas ut till någon värdig mottagare. Det delades ut i samband med ett möte som lomgruppen inom Föreningen Södermanlands Ornitologer anordnade den 3 mars 2016.

Mats Eriksson

Thomas Landgren är inte med oss längre

Under året har Thomas Landgren lämnat oss efter en tid av sjukdom. Han ska ihågkommas för ett brett och djupt engagemang i fågelskyddsarbetet. Under flera år ansvarade han för inventeringarna av Vänerns fågelskär, och levererade regelbundet information om storlommens förekomst och häckning i landets största insjö. Man kommer att sakna de inspirerande och kunniga kontakterna om såväl lommar som naturvård i allmänhet över åren.

Mats Eriksson

Bättre koll på storlomstrafiken - en satsning av Föreningen Södermanlands Ornitologer.

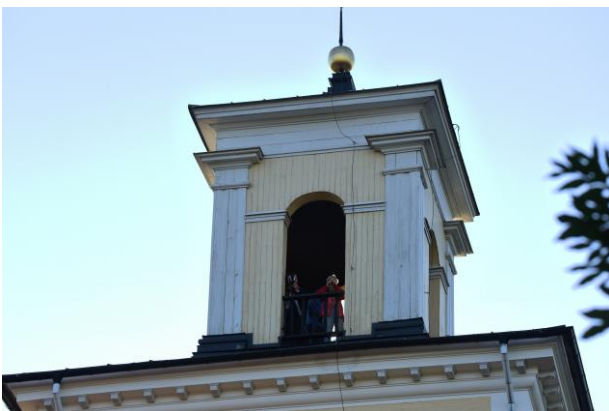
En lärdom efter flera års arbete inom Projekt LOM är att lommarna - av båda arterna - har bra koll på och omfattande kontakter med sina grannar i närliggande sjöar och tjärnar, och att det förekommer ganska intrikata sociala relationer mellan olika individer och par.

För storlommens del har vi bland annat lärt oss att fågelskyddsarbetet inte bara måste ta hänsyn till häckningssjöarna utan att lommarna i sina häckningstrakter rör sig mellan olika sjöar som alla är av betydelse för fåglarna. Vi har också förstått att de grupper av storlommar som man ser här och var under hela häckningssäsongen, men mest under högsommaren och sensommaren, har stor betydelse för varje enskild lom. Här möts fåglar både från häckningssjön och från andra håll. De fascinerade ritualerna med cirkeldans, buganden, plaskdyk m.m. spelar säkerligen en mycket viktig roll. Man måste alltså förvalta storlommen i ett landskapsperspektiv som inte begränsas till häckningssjöarna utan även omfattar andra sjöar som är av betydelse för lommarna och flygvägarna däremellan.

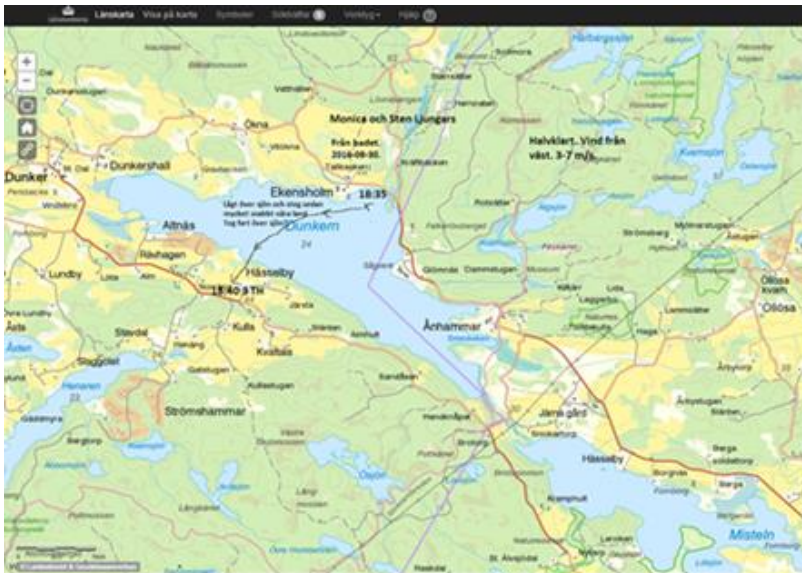
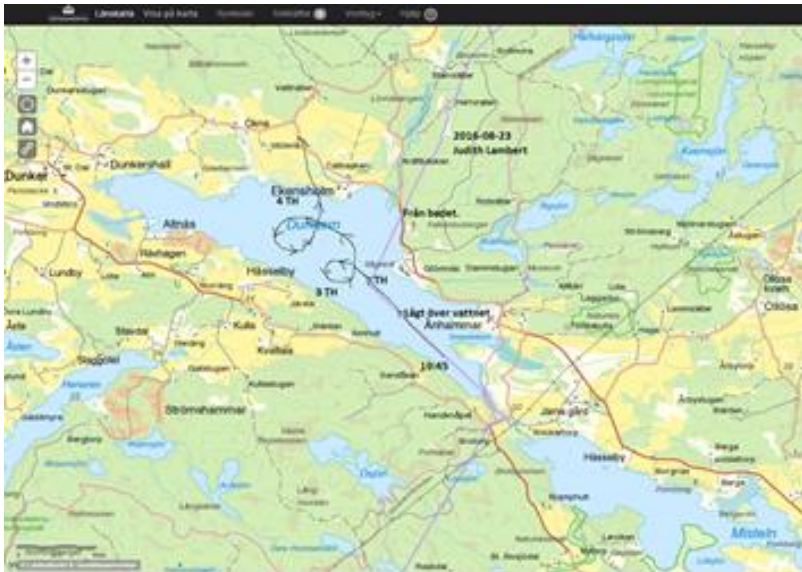
Det är alltså en ganska omfattande trafik av storlommar mellan olika sjöar. Att vi ofta har förbisett detta faktum är kanske inte så konstigt. Storlommarna är ju till skillnad från smålommarna tysta under flygningarna, medan smålommarnas ofta röjer sig genom sina kacklanden.

Kanske på grund av denna okunskap har vi tyvärr och ibland bemötts med en viss oförståelse när lokala och regionala fågelföreningar har argumenterat för att en kartläggning av storlommens flygstråk är viktig, t.ex. inför planeringen av vindkraftverk och för att hitta lösningar där verken kan placeras utan att bilda barriärer för flygande lommar. Det är ju bland annat för att bättre kunna förstå hur storlommen uppträder i landskapet som vi inom Projekt LOM har tagit fram en förstudie inför ett eventuellt telemetriprojekt, såsom vi har informerat om i tidigare nummer. Men det tar tid att få alla pusselbitar på plats och därför tog Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO) den gångna sommaren ett initiativ till att tackla delar av problematiken med en "low tech"-ansats.

Vid sex kvällar med ungefär en veckas mellanrum mellan den 30 juli och 30 augusti var upptill 13 personer på plats på olika ställen, med sjön Dunkern som centrum men med parallell bevakning vid några andra sjöar i trakten. Observationerna gjordes under ungefär tre timmar och avslutades när det var för mörkt att fortsätta. Dunkern hade valts ut eftersom man tidigare visste att sjön är en viktig samlingsplats med tidvis ganska stora grupper av lommar under eftersommaren, 40-50 individer vid en del tillfällen.

Kyrktorn och fågeltorn. Genom att få tillträde till tornet till Dunkers kyrka fick man både en fin utsikt av det sörmländska sommarlandskapet och goda möjligheter att följa storlommens in- och utflygningar kring sjön Dunkern. Foto: Sten Ljungars.

Flera av lommarnas utflygningssvägar lades in på kartor. Här är två exempel. En lom som ska lämna sjön cirklar ofta några varv för att ta höjd, innan den flyger iväg, ofta till en höjd som grovt kan uppskattas till 3-4 gånger trädtoppshöjd (=TH, översta kartan), men det händer också att de gör en mera rak stigning (nedersta kartan). Ganska många av lommarna drog i väg i en nordligvästlig riktning från sjön.

Resultatet blev högintressant. Antalet flygrörelser varierade stort mellan de olika tillfällena, från åtta till 32, och vid några tillfällen var aktiviteten så omfattande att det var svårt att göra en bedömning. Räknar man med den lägsta siffran, åtta flygningar under en kväll och bortser från flygningar övriga tider på dygnet blir det totalt ungefär 250 flygrörelser enbart under augusti kring sjön Dunkern. Denna siffra måste självfallet räknas upp med hänsyn till flygrörelser under övriga tider på året, från ankomsten vid islossningen till avflyttningen under september. Även om flygaktiviteten kanske inte är lika omfattande andra tider på året blir det ändå cirka 1200 flygrörelser under en häckningsssäsong, mycket lågt räknat.

En lom som ska lämna sjön cirklar ofta några varv för att ta höjd innan den flyger iväg (översta kartan) och flyghöjden ligger ofta på samma nivå som rotorbladens sveparea kring ett vindkraftverk. Rimligtvis påverkas detaljer i lommarnas flygbeteenden av väder, temperatur och temperaturskiktningar mellan olika luftlager.

Tidpunkten, både på året och på dygnet för observationerna, hade valts med utgångspunkt från vad vi tidigare trott oss veta om lommarnas flygaktiviteter. Men redan nu och på basis av ströbobservationer på andra platser i landet, andra tider av året och andra tider på dygnet, kan vi med säkerhet säga att trafik av storlommor förekommer under hela tiden från ankomsten vid islossningen till avflyttningen.

Flygningarna är alltså ett helt normalt inslag i storlommens nyttjande av landskapet, och resultatet från observationerna kring Dunkern visar att antalet flygrörelser är så stort att man måste ta hänsyn till dem vid planeringen av t.ex. vindkraftverk. Det ligger inte inom Projekt LOM:s eller en regional fågelförenings möjligheter att detaljkartlägga flygmönster och flygvägar, men vi hoppas att resultatet kan bli ett argument för att beslutande myndigheter ska kräva sådan information inför beslut som kan påverka storlommarna i en trakt. Detta kommer tveklöst att förutsätta ett betydligt mer omfattande fältarbete än vad som normalt görs i samband med tillståndprocessen för t.ex. en vindkraftsanläggning.

Till sist vill vi TACKA alla de som medverkade vid observationerna, totalt 14 personer som var med vid ett eller flera tillfällen - TACK för en storartad insats.

Leif Carlsson och Mats Eriksson

Lomflottar

Av och till blir vi kontaktade med frågor om häckningsflottar. Vi har skrivit om detta i tidigare nummer av LOM-Hört (senast nr 41 från november 2014), men efter en del frågor under våren och sommaren finns det anledning att ta upp ämnet igen. Både inom Projekt LOM och på andra håll har man samlat på sig erfarenheter över åren, både positiva och negativa. Vad gäller smålom har vi lärt oss att man med hjälp av flottor kan förbättra häckningsutfallet vid tjärnar och småsjöar där det saknas bra boplatser på småöar med gungflyartade vitmossestränder, och där fåglarna är hänvisade till boplatser på fastlandet, med en större risk för predation och störningar. För storlom har man i Skottland goda erfarenheter av flottor i sjöar med stora variationer i vattenståndet.

Men det finns också nackdelar. För svartnäbbad islom har man i Nordamerika noterat att flottorna kan vara s.k. ekologiska fällor. Genom att man skapat fler boplatser kan en sjö bli mer attraktiv för traktens lommar, och följden kan bli ökad aggressivitet och ett sämre häckningsutfall. För svensk del och vad gäller smålommen har flottorna ibland lockat till sig kanadagäss i stället.

Värdet av att sätta ut flottor måste man alltså bedöma från fall till fall, men vill man göra en satsning är ju de kommande vintermånaderna rätt årstid för att snickra på dem. Här är de viktigaste sakerna att tänka på vad gäller flottor för smålom:

- Flotten kan vara från ca 120 cm och upptill ca 200 cm i fyrkant, lämpligen i form av en träram. Ramen förses med ett plank- eller nätgolv. Kanterna får inte vara för branta. Då blir det svårt för lommen att ta sig upp på flotten och äggen kan skadas eller rulla iväg. Förslagsvis kan man bygga en lägre kant utefter ena sidan.
- Golvet täcks med bomaterial som helst ska vara vitmossetorv som grävs loss på plats. Undvik grästuvor. De nykläckta smålomsungarna sätter i sig små vegetationsfragment, antagligen för att få igång tarm och matsmältning, och får ungarna i sig gräsfragment mår de sämre och kan dö.
- Flottens flytkraft bör förstärkas genom att man monterar tomma och väl rengjorda plastdunkar undertill, säkert fastsatta så att de inte lossnar. Tidigare rekommendationer om att använda frigolitskivor har visat sig vara mindre bra. Efter några år kan frigoliten smulas sönder. Flottens flytkraft försämras och den kanske kantrar. Och det är ingen vacker syn att komma fram till en smålomstjärn där frigolitfragment flyter runt.
- Flotten måste vara väl förankrad i botten med minst två linor, så att den ligger still utan att driva runt. Använder man tre fästlinor med ungefär 120 graders inbördes vinkel minskar man dessutom risken att flotten kantrar, t.ex. vid hårda vindar. Bottenfästena måste vara tunga och man måste vara säker på att fästlinan inte sliter sig. Betongblock gjutna i plasthinkar och med en rejäl fastgjuten fästkrok rekommenderas. Däremot bör

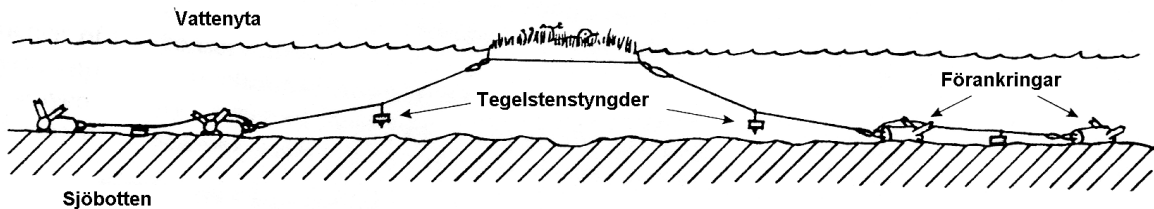

man undvika att plocka stenar på plats - det är svårt att montera fästlinorna på ett sådant så att de inte glider ur. Linorna ska vara en aning slaka, för att tillåta att flotten flyter upp och ner med variationer i vattenståndet.

- Placera flotten ganska långt från stranden, för att göra den mer svåråtkomlig för fyrfota predatorer eller nyfikna och kanske störande besökare. Man bör också försöka placera flotten i ett skyddat läge för de vanligaste vindriktningarna. Är den södra stranden av tjärnen skogbevuxen kan man med fördel lägga flotten där, så att den skuggas under dagen.

Mer information om undersökningar av smålom i Finland, inklusive synpunkter på flottar, hittar man på <http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/gavia/pdf/Koskimies.pdf>.

Flottar för storlom kan byggas på samma sätt, men eftersom storlomssjöarna är ofta är mer exponerade för väder och vind än smålommens tjärnar, måste konstruktion och förankring anpassas därefter. I Skottland använder man sig bland annat av en flotte byggd på en träram med storleken som är cirka 240 cm eller 360 cm i fyrkant.

Exempel på förankring av storlomsflotte (från Hancock 2000; Bird Study 47: 165-175).

Lägger man ut flottar åtar man sig också ett ansvar för tillsyn och underhåll. Det är till exempel viktigt att röja bort uppslag av gräs, sly och mindre buskar. Det är sämre att lägga ut flottar som lämnas utan eller med bara begränsad tillsyn, än att inte lägga ut några alls.

Kontakta alltid markägare, jakträttsinnehavare, fiskerättsinnehavare och andra berörda innan du lägger ut flotten. Ingår sjön i ett naturreservat eller Natura-2000-område måste du även kontakta områdets förvaltare eller ansvarig person på länsstyrelsen.

Till sist och eftersom erfarenheterna av flottar varierar: Rapportera om dina egna erfarenheter med flottar – både positiva och negativa – eller om värdefulla konstruktionstips.

Här är några mer vetenskapliga utvärderingar av värdet med häckningsflottar för lommar:

Hancock, M. (2000) Artificial floating islands for nesting Black-throated Divers *Gavia arctica* in Scotland: construction use and effect on breeding success. *Bird Study* 47: 165-175; <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00063650009461172?needAccess=true>, om erfarenheter av häckningsflottar för storlom i Skottland.

Nummi, P. m.fl. (2013) The Red-throated Diver (*Gavia stellata*) in human-disturbed habitat – building up a local population with the aid of artificial nests. *Ornis Fennica* 90: 16-22; <http://www.ornisfennica.org/pdf/latest/3Nummi.pdf>; om hur man byggt upp en population av smålommor i ett område med omfattande friluftaktiviteter nära Helsingfors.

Mager, J.N. III m.fl. (2008) Nest platforms increase aggressive behavior in common loons. *Naturwissenschaften* 195: 141-147; https://www.researchgate.net/publication/5945691_Nest_platforms_increase_aggressive_behavior_in_common_loons, för en mera kritisk utvärdering av nyttan med flottar.

Mats Eriksson

Projekt LOM:s ledningsgrupp

- Sammanställande och kontaktperson: Mats Eriksson, Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome; tel. 031-94 87 91, 070-609 94 33, eriksson.tommered@telia.com
- Owe Arnoldsson, tel. 0371-521 00, 0485-441 15, owe_arn@hotmail.com
- Henrick Blank, tel. 070-304 10 11, henrick.blank@yahoo.se
- Lotta Berg, tel. 0708-81 28 14, lottacberg@yahoo.com
- Leif Carlsson, tel. 016-51 41 81, 070-241 29 32, mihack11@gmail.com
- Peter Lindberg, tel. 031-773 36 42, 070-209 23 15, peter.lindberg@bioenv.gu.se
- Uno Skog, Stilvägen 34, 791 44 Falun, tel. 023-100 48, uno.skog@gmail.com

LOM-hört med e-post

Vårt nyhetsbrev LOM-Hört skickas numera enbart som en pdf-fil med e-post till de som har uppgett en e-postadress, och som inte har uppgett något annat önskemål. Bakgrunden är både ekonomisk och tidsmässig. Kostnader för tryckning och utskick ökar i en takt som vi inte kan följa, om vi inte ska tvingas höja årsavgiften.

→ Om du ändå föredrar att få LOM-Hört i pappersformat i fortsättningen, kontakta Mats Eriksson, Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome, tel. 031-94 87 91, mobil 070-609 94 33, e-post eriksson.tommered@telia.com.

Bilder och bidrag till LOM-Hört

Några få personer i ledningen för Projekt LOM står för huvuddelen av materialet i LOM-Hört. Vi ser gärna fler bidrag i form av bilder och texten om dina upplevelser. Eller du har kanske synpunkter i övrigt på hur vi arbetar inom Projekt LOM?

Skicka dina bidrag till LOM-Hörts redaktör, Kristina Eriksson, kristina.tommered@gmail.com, eller till Kristina Eriksson, Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome

Bilderna sänder du som egen fil och de ska vara högupplösta (2000 px längsta sida och 300 dpi räcker bra).

Deadline för vårnumret är den 15 januari 2017